

GİRİŞİMCİLİK EĞİTİMİ VE ÜNİVERSİTELERİMİZ

Pınar ÖZDEMİR

Dr., Piri Reis Üniversitesi,
pozdemir@pirireis.edu.tr

Geliş Tarihi: 12.04.2016
Kabul Tarihi: 21.07.2016

ÖZ

İşsizlik, günümüzün en büyük sosyal ve ekonomik sorunlarından biridir ve hükümetlerin ve çeşitli kuruluşların azalması yönünde gösterdiği tüm çabalarına karşın gün geçtikçe daha da artmaktadır. İşsizliğin önlenmesinde en büyük rollerden biri girişimcilere düşmektedir. Girişimciler büyük düşünebilen ve düşüncelerini hayata geçirebilen kimselerdir. Bu sayede pek çok kişiye istihdam olanağı sağlayabilmekte; yoksulluğun ve açlığın önlenmesine, refahın artırılmasına katkıda bulunabilmektedirler. Kişinin girişimci olabilmesi için doğuştan var olan bir takım özelliklere sahip olması gerekli, ancak yeterli değildir. Günümüzde kişileri girişimciliğe yönlendirmek ve başarılı girişimlerin hayata geçirilmesini teşvik etmek amacıyla çeşitli seviyelerde girişimcilik eğitimi verilmektedir. Bu çalışmada Türkiye’de üniversitelerde verilmekte olan girişimcilik eğitimi üniversiteler tarafından cevaplandırılan anketlerin değerlendirilmesiyle masaya yatırılmış ve ana hatlarıyla değerlendirilmiştir. Çalışmanın sonucunda Türkiye’deki üniversitelerde girişimcilik eğitiminin hız kazanmaya başladığı ve üniversitelerin girişimcilik eğitimi destekleyecek yapısal düzenlemelere gittikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Girişimcilik, Üniversiteler, Girişimcilik Eğitimi.

ENTREPRENEURSHIP EDUCATION IN TURKISH UNIVERSITIES

ABSTRACT

Unemployment is one of the biggest social and economic problems today. Despite all the efforts by governments and relevant institutions and organisations, it doesn't decrease but increases. Entrepreneurs have one of the most important roles in preventing unemployment. Entrepreneurs are the people who think big and who can turn their ideas into reality. They can provide a lot of people with employment opportunities and contribute to the prevention of poverty and hunger and enhancement of welfare. Some inborn abilities are necessary for a person to be an entrepreneur but they are not enough. Today entrepreneurship

education is given to provide students with an entrepreneurial mindset and the necessary qualifications to realize successful enterprises. In this study, entrepreneurship education in Turkey is discussed in detail after the evaluation of the questionnaires filled by the universities and an overall assessment of university entrepreneurship education is given. At the end of the study, it is concluded that entrepreneurship education at universities has begun to increase and universities have started to take the necessary supportive steps to back entrepreneurial education.

Keywords: Entrepreneurship, Universities, Entrepreneurship Education.

GİRİŐ

Küreselleşen dünyada nüfus hızla çoğalmakta ancak artan nüfusun hayatını kazanabileceği iş imkanları aynı hızla artmamakta, hatta azalmaktadır. Dünya Çalışma Örgütü'nün 2015 yılı istihdam raporuna göre 2019 yılına kadar dünyadaki işsiz sayısının 212 milyona yükselmesi beklenmektedir. 2008 yılındaki küresel ekonomik krizle 61 milyondan fazla işin ortadan kaybolduğunu belirten rapor, dünyada önümüzdeki beş yıl boyunca eşitsizliğin ve işsizliğin artış göstereceği uyarısında bulunmaktadır. Raporda ayrıca dünyada 15-24 yaŐ arası yaklaşık 74 milyon gencin iş aradığı ve gençler arasında işsizliğin yetişkinlere göre 3 kat daha fazla olduğu belirtilmektedir (World Entrepreneurship and Social Outlook Trends, 2015: 17).

İşsizliğin azaltılması için istihdam yaratıcı faaliyetlere önem vermek gerekmektedir. Bu faaliyetler devlet tarafından, büyük holdingler tarafından ya da kişiler tarafından hayata geçirilebilir. Yeni işlerin yaratılmasında kişiler tarafından kurulan küçük işletmelerin azımsanmayacak bir payı vardır. Amerika Birleşik Devletleri'ndeki Kauffman Vakfının bir raporuna göre ülkede 1980 - 2005 yılları arasında oluşturulan net yeni istihdamın tamamını beş yaşından küçük şirketler yaratmıştır (Erkut, 2014). Araştırmalar yeni işlerin en çok "Küçük ve Orta Boyutlu İşletmeler" (KOBİ'ler) tarafından yaratıldığını ortaya çıkarmıştır. 2007 yılında ekonomiye katılan 12 milyon işin 8 milyonu KOBİ'lerce oluşturulmuştur. Bu bilgiler ışığında genç işletmelerin ve girişimlerin sadece istihdamın oluŐmasını ve artırılmasını değil, aynı zamanda ekonominin çıkmazdan kurtulmasını da sağlayacak itici güç olduğunu söylemek yanlış olmaz (Stangler ve Litan, 2009: 6).

1. GİRİŞİMCİLİK

1.1. Girişimci ve Girişimcilik

Girişim KOBİ'lerin artan önemi, dikkatleri KOBİ'lerin mimarı olan girişimcilere çekmiştir. Girişimci, fırsatları görebilen ve bunu iş fikrine dönüştürebilen; bir mal veya hizmeti üretmek veya pazarlamak için kendine ait ya da başka kişi veya kurumlardan sağladığı kaynaklarla üretim faktörlerini bir araya getiren, bu faaliyeti yaparken ortaya çıkabilecek zararı da göze alan kişidir (Karadal, 2014: 29; Marangoz, 2012: 3-4).

Girişimcilik, yeni ya da mevcut bir organizasyon içinde risk alma, yaratıcılık ve yenilikleri sağlam bir yönetim sistemiyle bütünlendirilerek ekonomik faaliyet yaratma ya da geliştirme zihniyeti ve sürecidir. Girişimcilik bir tutku ve yaşam biçimidir (Doğaner, 2014: 7).

1.2 Girişimcilik Eğitimi

Girişimciliğin önem kazanması ve ekonominin itici gücü olarak görülmesi girişimcilik araştırmalarının da hız kazanmasına neden olmuştur. Bu araştırmaların ana konularından biri girişimcilik eğitimidir. Konu üzerinde yapılan araştırmaların başlangıç noktası girişimcilik becerilerinin doğuştan mı geldiği yoksa sonradan mı kazanıldığı sorusu olmuştur. Bu konuda değişik görüşler bulunmakla birlikte yapılan araştırmalar sonucunda kişinin girişimci olmasında kısmen kişilik özelliklerinin kısmen de aldığı eğitimin etkili olduğu görüşü ağırlık kazanmaya başlamıştır. Doğuştan gelen özellikler önemli olmakla beraber girişimci olmaya yetmemektedir. Eğitim her alanda olduğu gibi girişimcilikte de kilit öneme sahiptir. Bu nedenle girişimciliğin öğretilabileceği fikri kabul görmeye başlamıştır (Kuratko, 2003: 11; Wilson, 2008: 2). Buna göre, kişiler sahip oldukları özelliklere okullardan, eğitim programlarından ve üniversitelerden edindikleri bilgileri ekleyince farklı bakış açıları geliştirebilir, bu sayede o ana kadar fark etmedikleri konulara duyarlılık kazanabilirler. Bu da onların başarılı girişimci olma şanslarını artırabilir. Eğitim sürecinde kazanılan bilgi ve beceriler yardımıyla kişilerin yaratıcı, eleştirel ve analitik düşünme yetenekleri geliştirilebilir ve girişimcilik özendirilebilir (Güney, 2008: 78).

Dođrudan satış yöntemi ile çalışan bir şirket olan Amway tarafından hazırlanan Küresel Giriřimcilik Raporu'nda da aynı konu üzerinde durulmuş ve girişimcilik eğitiminin insanların başarılı işletmeler kurabileceklerine olan inançlarını arttırdığı, gençlerin girişimciliği bir kariyer olarak dūřünmelerini sağladığı ve girişimciliğe olan eğilimlerini güçlendirdiği vurgulanmıştır. Aynı raporda, yukarıda belirtilen nedenlerden dolayı, girişimciliğin ve girişimci yetiştirmenin ekonomik kalkınmayı sağlamakta ve işsizlikle mūcadele etmekte en çok üzerinde durulan konular haline geldiği belirtilmiştir (Amway Global Entrepreneurship Report, 2014: 6).

Üniuersitelerde girişimcilik eğitimi genellikle işletme ya da mühendislik fakūltelerinde girişimcilik, küçük işletme yönetimi, iř planı hazırlama ya da inovasyon gibi isimler altında ders olarak verilmektedir. Avrupa Komisyonu tarafından hazırlanmış olan Giriřimcilik Eđitimi Raporu'nda (2014) girişimcilik eğitiminin genel işletme ve ekonomi eğitimi ile karıştırılmaması gerektiği vurgulanmaktadır. Raporda girişimcilik eğitiminin amacının işletme eğitiminde olduğu gibi yönetici adaylarına ya da şirket çalışanlarına gerekli becerileri kazandırmaktan ya da girişimcilik eğitimi denildiğinde akla ilk gelen faaliyet olan iř planı yazmayı öğretmekten veya iř kurmakla ilgili temel bilgileri vermekten çok daha geniş olması gerektiği belirtilmektedir. Çünkü girişimcilik eğitimi iř kurma bilgisi vermenin yanı sıra başka becerilerin de geliştirilmesini kapsamaktadır (Valerio vd, 2014: 22). Bu beceriler arasında yaratıcılık, inisiyatif alma, kendine güven, problemlerin etkin şekilde özölmesi, bir iř fikrinin tarafsız olarak değerlendirilmesi, iletişim, network kurma, risk alma, liderlik ve proje değerlendirme sayılabilir.

Giriřimcilik, risk almayı ve belirsizlik ortamında çalışabilmeyi de gerektirmektedir. Son dönemde yapılan çalışmalar sonrasında belirsizlik ortamında çalışmanın belli bir yöntemi olduğu ve bunun öğretilbileceği dūřüncesi genel kabul görmeye başlamıştır (Elgin, 2014, www.startupdergi.com).

Günümüzde girişimcilik eğitimi hem okullarda örgün eğitim içerisinde dersler ya da çeşitli faaliyetler şeklinde, hem de farklı eğitim kurumlarında yaygın eğitimin bir parçası olarak kurslar şeklinde verilmektedir. Üniuersite seviyesinde girişimcilik eğitimi ilk olarak 1938 yılında Japonya'da Kobe Üniuersitesinde başlatılmıştır. Ardından 1947 yılında Harvard Üniuersitesinde bu konudaki ilk yüksek lisans dersi açılmıştır. "Yeni Girişimlerin Yönetimi" adını ta-

şayan bu ders 188 öğrenci tarafından alınmıştır. Daha sonra 1953 yılında New York Üniversitesinde Peter Drucker tarafından verilmeye başlanan girişimcilik eğitimine yönelik dersleri Illinois Üniversitesinde verilen dersler izlemiş ve girişimcilik eğitimi gerek ders gerekse kurs şeklinde gittikçe daha fazla sayıda üniversite veya kurum tarafından verilmeye başlanmıştır. Lisans düzeyinde girişimcilik bölümü açan ve girişimcilik yüksek lisans programı veren ilk üniversite ise Güney California üniversitesidir (Katz, 2003: 286; Kuratko, 2003: 12; Solomon, 2014: 5)

1970 yılında ABD’de 16 işletme okulunda girişimcilik programı bulunmaktayken bu sayı 1980’lerin başında 300’ü aşmış, 1990’larda 1050 okula ulaşmış, 2000’li yıllarda ise 1500’ü geçmiştir. 2003 yılı itibarıyla girişimcilikle ilgili olarak 1600 okulda 2200’den fazla ders, 277 öğretim üyesi kadrosu, İngilizce olarak yayınlanan 44 dergi ve 100 girişimcilik merkezi bulunmaktaydı (Kuratko, 2003: 287).

Avrupa’da ise girişimcilik eğitimi ABD’den daha geç başlamış, ancak benzer bir seyir izlemiştir. Girişimcilik eğitimine 1970’li yıllarda başlayan İngiltere ve İsveç bir kenara bırakılacak olursa, ABD’de 1947 yılında başlayan girişimcilik eğitiminin ülkeler arasında farklılıklar olmasına rağmen Avrupa genelinde ancak 1990’lı yıllarda başladığı görülmektedir (Landstrom, 2010: 95). Bu nedenle Avrupa’daki okullara ABD’deki eşdeğerlerinin tecrübelerinden faydalanma şansı doğmuştur. Avrupa üniversiteleri ABD modelini olduğu gibi almamış, kendi kültür ve ihtiyaçlarına göre biçimlendirerek uygulamışlardır (Wilson, 2008: 1-2).

2. ARAŞTIRMA

Ülkemizde, Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK), tarafından her yıl üniversitelerin girişimcilik ve yenilikçilik performanslarına göre değerlendirildikleri Girişimci ve Yenilikçi Üniversite Endeksi sıralaması yapılmaktadır. Üniversitelerin farklı boyutlar açısından çeşitli kıstaslara göre değerlendirilmesi sonucunda oluşturulan bu sıralama yapılırken, üniversitelerdeki girişimcilikle ilgili ders sayısı, teknoloji transfer ofisi, teknopark, kuluçka merkezi gibi yapılanmaların varlığı, bu birimlerde çalışan kişi sayısı, üniversite dışına yönelik girişimcilik eğitimi faaliyetlerinin varlığı gibi girişimcilik eğitimi hakkında genel bir kanıya ulaştırabilecek başlıklar da dikkate alınmaktadır. Yapılan değerlendirmenin bu yönüyle

üniuersitelerimizde verilmekte olan girişimcilik eğitimi hakkında genel bir fikir verebildiği, ancak detaylı bilgi sağlamadığı söylenebilir.

Bu alışmada Türkiye’de üniuersite seviyesinde verilmekte olan girişimcilik eğitimi incelenmiş ve üniuersitelerin girişimcilik eğitimi ile ilgili demografik özelliklerinden yola çıkılarak bu konudaki genel durum hakkında çıkarımlarda bulunulmaya çalışılmıştır.

2.1 Araştırmanın Amacı

Küreselleşen dünyanın beraberinde getirdiği değişiklikler sonucunda girişimciliğin dünyanın her yerinde önem kazanmaya başlaması girişimcilik eğitiminin de önem kazanmasına neden olmuş ve girişimcilik eğitimine henüz başlamamış olan diğer ölkelerle birlikte ölkemizde de üniuersite seviyesinde girişimcilik eğitimi verilmeye başlanmıştır. Bu alışmada Türkiye’de üniuersiteler tarafından verilmekte olan girişimcilik eğitiminin mevcut durumu saptanmaya çalışılmıştır.

2.2 Araştırmanın Kapsamı ve Sınırlılıkları

Araştırmayı gerçekleştirmek üzere Türkiye’de bulunan yükseköğretim kurumlarının isimleri 2014 yılı Eylül ayında Yüksek Öğretim Kurumu internet sitesinden alınmıştır. Listede Kara, Deniz, Hava Harp Okulları ve Gülhane Askeri Tıp Akademisi, (GATA) dışında 175 üniuersite bulunmaktadır. 104’ü devlet, 71’i vakıf üniuersitesi olan bu 175 üniuersite araştırmanın evrenini oluşturmaktadır. Bu üniuersitelerin tamamına anket gönderilmiş ve 99 tanesinden cevap alınmıştır. Anketi cevaplayan 99 üniuersite içinde 2 tanesi adını belirtmemiş ve 4 tanesi anketi tam olarak doldurmamıştır. Yanıtların değerlendirilmesinde anketi tam olarak doldurmayan üniuersiteler ile adını belirtmeyen üniuersitelerin değerlendirmeleri dikkate alınmamıştır. Çalışma anketi tam olarak yanıtlayan 93 üniuersiteden sağlanan verilerden yola çıkılarak gerçekleştirilmiştir.

Yaklaşık %53 dönüş oranında değerlendirmeye alınabilen 93 üniuersitenin yeterince temsili olduğunu iddia etmek zor görünmektedir. Bu nedenle temsili bir örnekleme yerine araştırma grubu olarak tanımlanmalarının daha uygun olacağı düşünölmüştür. Bu durum araştırmanın kısıtını oluşturmaktadır.

2.3 Araştırmanın Yöntemi

Araştırma, anket yöntemi kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Üniversitede verilmekte olan girişimcilik eğitimi ile ilgili soruları en iyi şekilde o dersi veren kişinin yanıtlayabileceği düşüncesinden hareketle anket girişimcilik dersini veren öğretim üyelerine gönderilmiştir. Bu öğretim üyelerinin bilgilerine üniversitelerin web sitelerinin taranması ile ulaşılmıştır. Öğretim üyelerinden yanıt alınamayan üniversitelerin sırasıyla teknoloji transfer ofislerine, girişimcilik kulüplerine, girişimcilik merkezlerine ve teknoparklarına ulaşılmaya çalışılmış ve ankete bu yollarla yanıt aranmıştır. Bu araştırmada kullanılan anketin üniversitelerdeki girişimcilik eğitiminin durumunu saptayacak özelliklerde olduğu ve araştırmaya katılan üniversitelerin ilgili bilgileri eksiksiz ve doğru olarak verdikleri varsayılmıştır.

2.4 Araştırmanın Bulguları

Araştırmaya katılan üniversitelerin demografik özellikleri aşağıdaki tablolarda özetlenmiştir:

Tablo 1. Üniversite Türleri Dağılımı

	Grup	f	%
Üniversitenin Türü	Devlet	61	65,5
	Vakıf	32	34,5
Toplam		93	100

Araştırmaya katılan 93 üniversitenin 61'i devlet, 32'si vakıf üniversitesidir.

Tablo 2. Üniversitelerin Yaşlarının Dağılımı

	Grup	f	%
Üniversitenin Yaşı	1-10 arası	34	36
	11-20 arası	24	25
	20'den fazla	37	39
Toplam		93	100

Araştırmaya katılan 93 üniversiteden 34 tanesinin yaşı 1-10 arasında; 24 tanesinin yaşı ise 11-20 arasındadır. Yaşı 20'den fazla olan üniversite sayısı ise 37'dir.

Tablo 3. Üiversitelerin Öğrenci Sayılarının Dağılımı

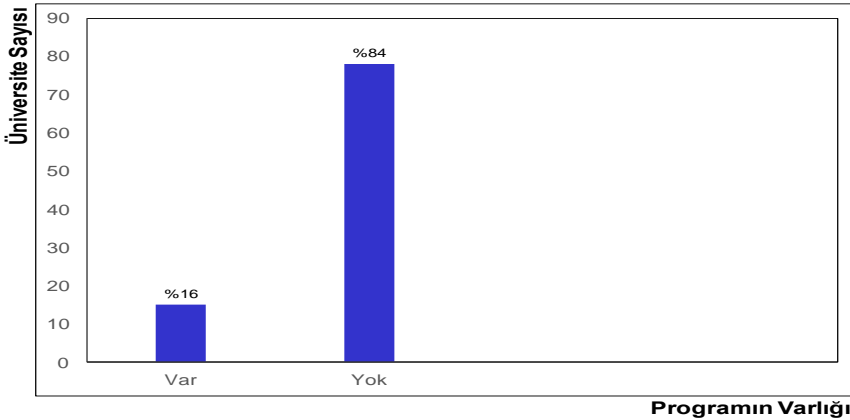
	Grup	f	%
Öğrenci sayısı	250-5000 arası	16	17
	5001-10000 arası	18	19
	10001-90000 arası	60	64
Toplam		93	100

Üiversitelerin öğrenci sayısı 250 ile 90000 arasında değişmektedir. Araştırmaya öğrenci sayısı 250 ile 5000 arasında olan 16 üniversite, 5001-10000 arasında olan 18 üniversite ve 10001-90000 arası olan 60 üniversite katılmıştır.

Anket sonucunda üniversitelerdeki girişimcilik eğitimi ile ilgili olarak aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır:

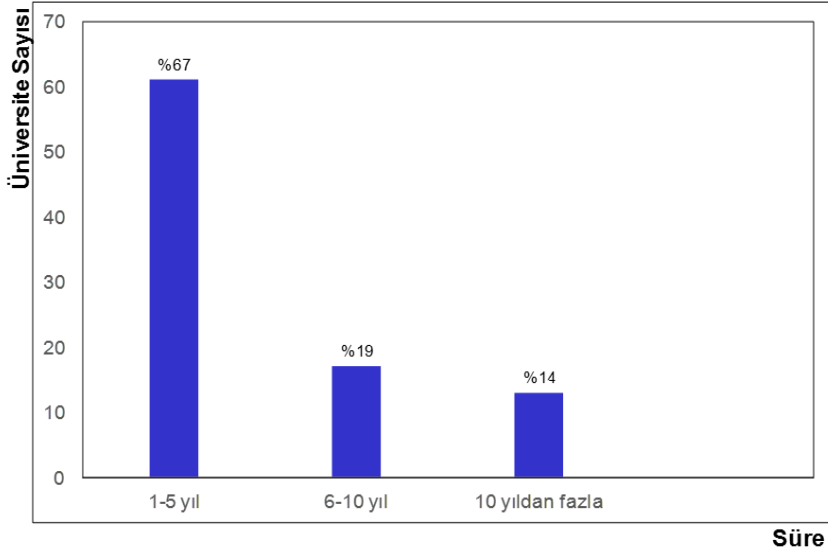
Araştırmaya katılan 93 üniversitenin %16'sında girişimcilik ile ilgili bir lisans ya da lisansüstü program bulunmaktadır. Kalan %84'ünde ise girişimcilik eğitimi girişimcilik programı altında değil, diğer programlar bünyesinde açılan girişimcilik dersleri ile verilmektedir. Grafik 1 üniversitelerde girişimcilik bölümünün var olup olmadığını göstermektedir.

Grafik 1. Girişimcilik Bölümünün Varlığı

Grafik 2'de araştırmaya katılan üniversitelerde girişimcilik eğitiminin kaç yıldan beri verilmekte olduğu görülmektedir.

Grafik 2. Girişimcilik Eğitiminin Verilme Süresi

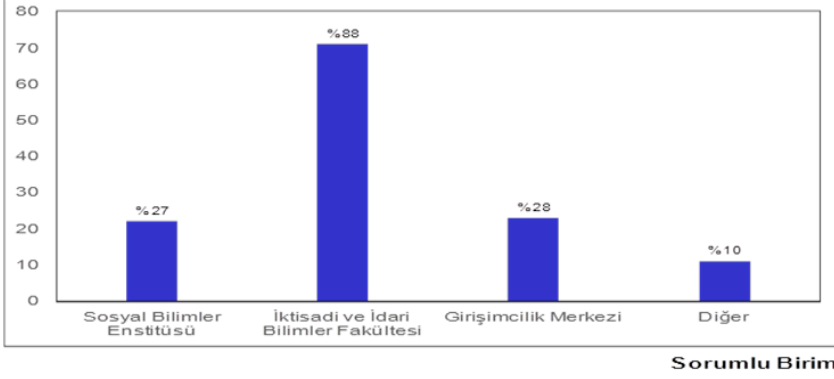

Son beş yıl içinde girişimcilik eğitimi vermeye başlayan üniversiteler araştırmaya katılan tüm üniversitelerin %67'sini oluştururken, 10 yıldan daha uzun süreden beri girişimcilik eğitimi vermekte olan üniversiteler söz konusu üniversitelerin ancak %14'ünü oluşturmaktadırlar. Üniversitelerin %19'unda ise girişimcilik eğitiminin geçmişi 5-10 yıl arasındadır.

Verilen girişimcilik eğitimi üniversitelerin %27'sinde Sosyal Bilimler Enstitüsünün, %88'inde İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nin, %28'inde Girişimcilik Merkezinin sorumluluğunda verilmektedir. Üniversitelerin %10'unda ise bu eğitim Mühendislik Fakültesi, Meslek Yüksekokulu, Sürekli Eğitim Merkezi ya da Teknoloji Transfer Ofisi gibi diğer bir birimin sorumluluğunda devam etmektedir. Aynı üniversite içinde girişimcilik eğitimi veren birden fazla birim bulunabilmektedir.

Grafik 3'te girişimcilik eğitiminin hangi birimin sorumluluğunda verildiği görülmektedir.

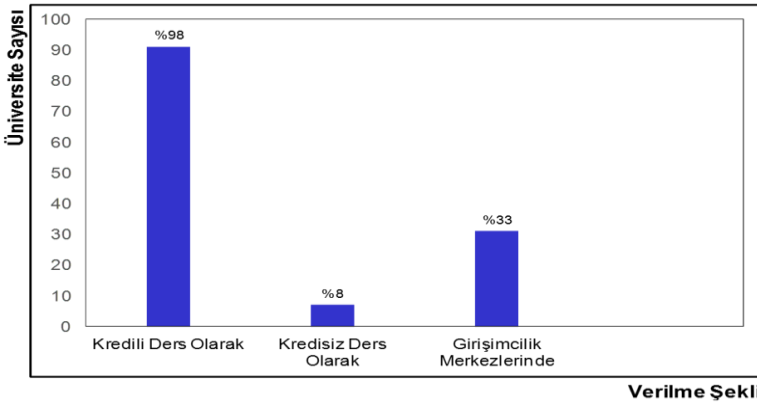
Grafik 3. Üniversitelerde Girişimcilik Eğitiminden Sorumlu Birim

Yüksek lisans ve doktora düzeyinde açılan dersler üniversitelerin Sosyal Bilimler Enstitülerinin bünyesinde yürütölmekte iken lisans ve ön lisans düzeyindeki dersler çoğunlukla İktisadi ve İdari Bilimler Fakültelerinin bünyesinde, yaygın eğitim kapsamında kurs şeklinde verilen dersler ise Girişimcilik Merkezlerinin sorumluluğunda yürütölmektedir. Bazı üniversitelerde bu üç birimin ikisi ya da üçü bünyesinde farklı dersler açılabilir.

Grafik 4'de üniversitelerdeki girişimcilik eğitiminin verilme şekli görölmektedir.

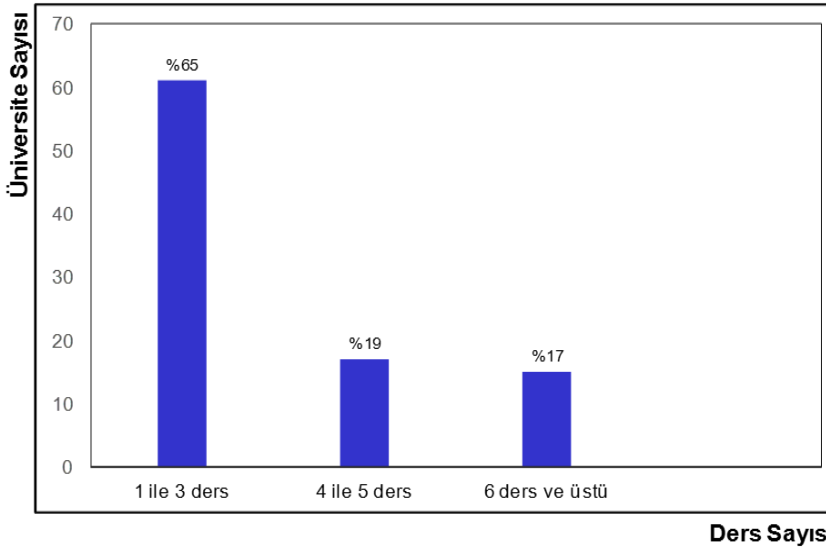
Grafik 4. Girişimcilik Eğitiminin Verilme şekli

Bazı üniversitelerde farklı düzeylerde ve farklı birimlerin sorumluluğunda birden fazla girişimcilik eğitimi verilmektedir. Bu üniversitelerde girişimcilik eğitiminin verilme şekli de farklılık göstermektedir. Örneğin İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nde kredili ders olarak girişimcilik dersi veren bir üniversite, aynı dersi Girişimcilik Merkezinde kurs şeklinde de verebilmektedir. Araştırmaya katılan üniversitelerin %98'inde girişimcilik dersinin kredili ders olarak verildiği bulgusuna ulaşılmıştır. Ayrıca, üniversitelerin %8'inde girişimcilik dersi kredisiz ders olarak, %33'ünde ise yaygın eğitim kapsamında Girişimcilik Merkezlerinde konferans veya kurslar şeklinde de verilebilmektedir. Bazı üniversitelerde dersler hem kredili hem kredisiz ders hem de kurs şeklinde verilmekteyken, bazı üniversitelerde ise bu uygulamalardan sadece biri ya da ikisi bulunmaktadır.

Grafik 5'te üniversitelerde girişimcilik konusunda verilen ders sayısı görülmektedir.

Grafik 5. Girişimcilik Konusunda Verilen Ders Sayısı

Üniversitelerin %65'inde girişimcilik konusunda en fazla 3 farklı ders verilmekte iken, %19'unda 4 ya da 5 farklı ders, %17'sinde ise 6 ya da daha fazla sayıda farklı girişimcilik dersi verilmektedir. Üniversitelerde verilen girişimcilikle ilgili ders-

ler, ön lisans, lisans ve lisansüstü düzeylerinde olabilmektedir. Bu dersler birden fazla birimin sorumluluğunda ve farklı şekillerde verilebilmektedir. Örneğin bazı üniversitelerde hem İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesinin hem de Girişimcilik Merkezinin sorumluluğunda verilen dersler bulunmaktadır.

Tablo 4'te araştırmaya katılan üniversitelerde girişimcilikle ilgili verilen derslerin adları ve bu derslerin verilme düzeylerine ilişkin dağılım görülmektedir.

Tablo 4. Girişimcilikle İlgili Verilen Dersler ve Düzeyleri

Dersler	Ön sans	Li- lisans	Yüksek sans	Li- doktora
Girişimcilik Eğitimi	32	83	38	8
Teknoloji Yönetimi	6	32	29	6
Yaratıcılık	3	27	14	4
İş Projesi Hazırlama ve Ge- liştirme	10	44	20	4
Küçük İşletme Yöneticiliği	12	39	24	3
İnovasyon	6	42	34	11
TOPLAM	69	260	159	36

Bu tablodan hareketle, 2014-2015 eğitim ve öğretim yılında araştırmaya katılan 93 üniversitede girişimcilik alanında ön lisans düzeyinde 69 adet, lisans düzeyinde 260 adet, yüksek lisans düzeyinde 159 adet ve doktora düzeyinde 36 adet olmak üzere toplam 524 adet ders açıldığı sonucuna ulaşılmaktadır. En çok verilen ders, içeriği girişimcilikle ilgili genel bilgilerden oluşan 'Girişimcilik Eğitimi' dersidir. Bu ders ön lisans düzeyinde 32, lisans düzeyinde 83, yüksek lisans düzeyinde 38 ve doktora düzeyinde 8 programda verilmektedir. Girişimcilik Eğitimi dersini sırasıyla İnovasyon, Küçük İşletme Yöneticiliği, İş Projesi Hazırlama ve Geliştirme, Teknoloji Yönetimi ve Yaratıcılık dersleri izlemektedir. Girişimcilik derslerinin en çok lisans düzeyinde açıldığı, lisans düzeyini yüksek lisans, ön lisans ve doktora düzeylerinin takip ettiği görülmektedir.

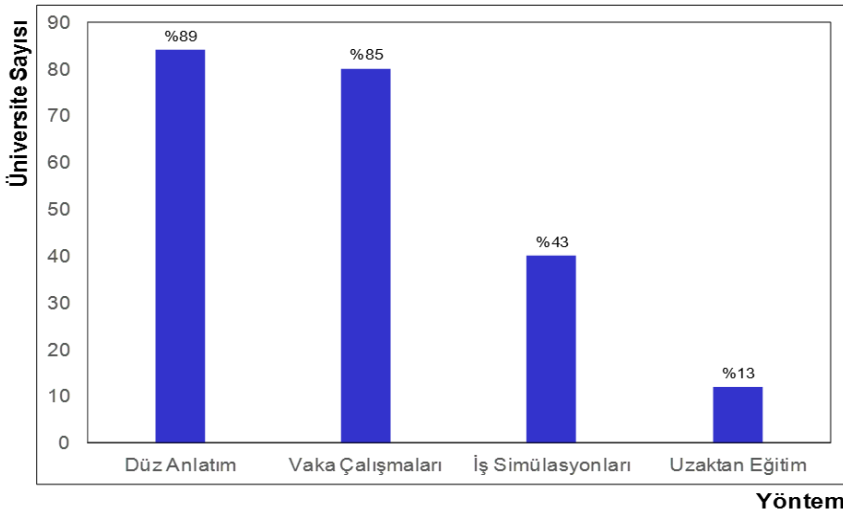
Araştırma sonucunda elde edilen bulgulardan yola çıkılarak Türkiye'de 2014-2015 akademik yılında üniversitelerde girişimcilikle ilgili olarak ortalama 6 ders açıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Aynı dönemde ABD'de yapılmış olan benzer bir araştırmada ise araştırmaya katılan 206 üniversitede toplam 1178 ders açılmış olduğu

görülmektedir (National Survey of Entrepreneurship Education, 2014: 17). Her iki ülkede de araştırmaya katılan üniversiteler dikkate alındığında, Türkiye'deki üniversitelerde girişimcilik konusunda yılda ortalama altı ders açılırken ABD'de de bu rakamın altı olarak gerçekleştiği görülmektedir.

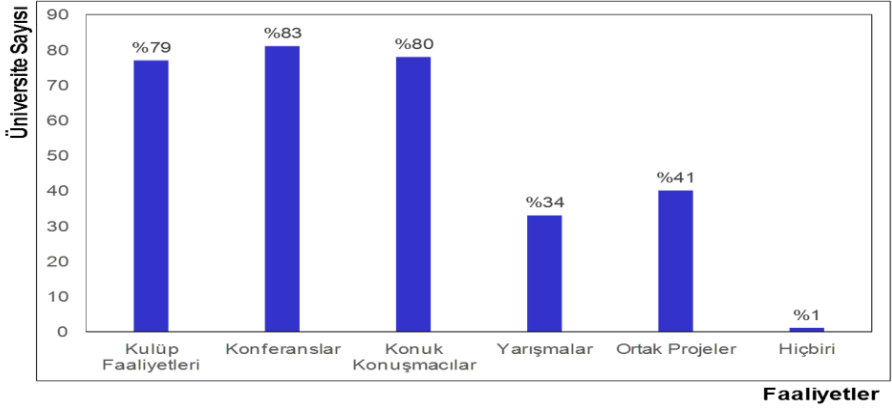
Girişimcilik eğitiminde farklı yöntemler kullanılmakta ve dersler tek bir yöntemle bağlı kalarak değil de konunun özelliklerine göre farklı yöntemler kullanılarak verilmektedirler. Bunlar arasında en çok kullanılan yöntem üniversitelerin %89'u tarafından kullanılan düz anlatım yöntemidir. Düz anlatım yöntemini %85 kullanım oranı ile vaka çalışmaları ve %42 kullanım oranı ile iş simülasyonları izlemektedir. En az kullanılan yöntem ise üniversitelerin %13'ü tarafından kullanılan uzaktan eğitim yöntemidir.

Grafik 6'da girişimcilik eğitiminde kullanılan yöntemler görülmektedir.

Grafik 6. Girişimcilik Eğitiminde Kullanılan Yöntemler

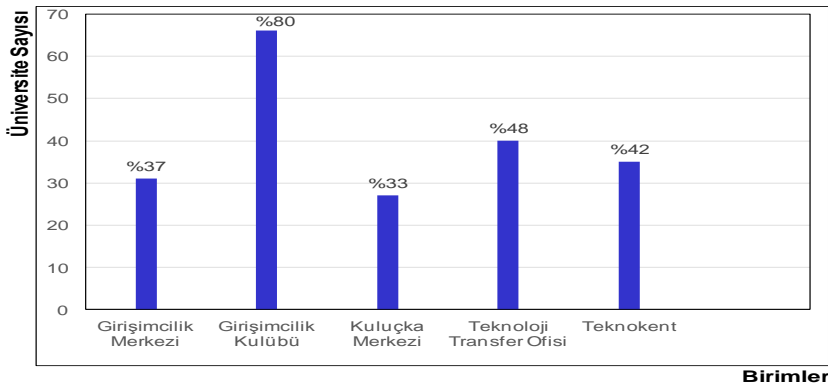

Grafik 7'de üniversitelerdeki ders dışı girişimcilik faaliyetleri görülmektedir.

Grafik 7. Üniversitedeki Ders Dışı Girişimcilik Faaliyetleri

* Bir üniversitede birden fazla faaliyet alanı bulunabilmektedir.

Araştırmaya katılan üniversitelerin %79'unda girişimcilik eğitiminin tamamlayıcı ve destekleyici faaliyetlerinden olan kulüp faaliyetleri yapılmakta, %34'ünde girişimcilik yarışmaları düzenlenmekte, %41'inde ise başka kurum ve kuruluşlarla ortak projeler geliştirilmektedir. Ayrıca girişimciliği tanıtmak ve teşvik etmek amacıyla üniversitelerin %83'ünün girişimcilik konusunda konferanslar düzenlediği, %80'inin ise konuk konuşmacılardan faydalandığı bulgusuna ulaşılmıştır. Bu konuda yarışmalar düzenlenmesi ve başka kurumlarla ortak projeler geliştirilmesi de sıkça gerçekleştirilen faaliyetler arasındadır. Bu üniversitelerde geçtiğimiz akademik yılda girişimcilikle ilgili olarak beş alanda toplam 319 faaliyetin gerçekleştirildiği görölmektedir.

Grafik 8. Üniversitelerde Girişimcilik Faaliyetleri İle İlgili Olarak Bulunan Birimler

* Bir üniversitede birden fazla birim bulunabilir.

Üniversitelerde girişimcilik faaliyetleri ile ilgili olarak en yaygın bulunan birim girişimcilik kulübüdür. Girişimcilik Kulüplerini Teknoloji Transfer Ofisleri ve Teknokent yapılanmaları takip etmektedir. Üniversitelerde girişimcilikle ilgili olarak en az bulunan birimler ise Kuluçka Merkezleri ve Girişimcilik Merkezleridir. Anketi yanıtlayan 93 üniversitenin %80'inde Girişimcilik Kulübü, %48'inde Teknoloji Transfer Ofisi, %37'sinde Girişimcilik Merkezi ve %33'ünde ise Kuluçka Merkezi bulunmaktadır. Üniversitelerin %42'sinin bir Teknokent ile ilişkisi olduğu görülmüştür. Araştırmaya katılan üniversitelerde girişimcilik ile ilgili olarak toplam 199 adet birim bulunmaktadır.

3. SONUÇ

Araştırma grubunu oluşturan 93 üniversiteden elde edilen veriler Türkiye'deki üniversitelerde girişimcilik eğitiminin son beş yılda hız kazandığını göstermektedir. Girişimcilik eğitimine verilen önem son yıllarda tüm dünyada artış gösterdiğinden Türkiye'deki üniversitelerdeki durumun dünya ile paralellik gösterdiği söylenebilir.

Üniversitelerde girişimcilik ile ilgili olarak verilen ders sayısının ortalaması ABD üniversitelerinde aynı dönemde verilen ortalama ders sayısına eşittir. Girişimcilik eğitimine ABD'den çok daha sonra başlayan ve hala emekleme döneminde olduğu söylenebilecek olan ülkemizde ulaşılan bu rakam girişimcilik eğitime verilen önemin bir göstergesi olarak kabul edilebilir.

Başarılı bir girişimcilik eğitimi verebilmek için girişimcilik eğitiminin derslerle sınırlı kalmaması, ders dışı faaliyetlerle yoğun olarak desteklenmesi gerekmektedir. Üniversitemizde bu faaliyetleri destekleyici birimlerin yapılanmaya başladığı görülmektedir. Söz konusu birimler arasında en yaygın olanı girişimcilik kulüpleridir. Girişimcilik kulüplerinin üniversitelerde ağırlıklı olarak bulunması girişimciliği tanıtmaya, öğrenciler arasında girişimcilik ruhunu geliştirmeye ve onlara girişimcilik bakış açısı kazandırmaya yönelik faaliyetlere önem verildiğini göstermektedir. Konu ile ilgili konferans, seminer, yarışma gibi organizasyonları düzenleme, deneyimlerini paylaşacak ve tavsiyelerde bulunacak konuşmacılar getirme gibi faaliyetlerin yoğun olarak gerçekleştirilmesi de bu durumun bir göstergesi olarak kabul edilebilir. Üniversiteler yenilikçi fikirleri sadece teşvik etmekle kalmamakta bu fikirlerin hayata geçirilmesinde de rol oynamaktadırlar. Teknoloji Transfer Ofisi, Kuluçka Merkezi gibi

birimlerin varlığı ve üniversitelerin teknokentlerde ofis açmaları da üretilen bilginin uygulamaya aktarılmasına ve ticarileştirilmesine önem verildiğini göstermektedir.

Üniversite dışındaki dünya ile bağlantılı olmak, beklentileri ve ihtiyaçları bilmek açısından oldukça önemlidir. Bu nedenle girişimcilik eğitiminin ayrılmaz bir parçası olan ders dışı faaliyetlerin çok ve çeşitli olması, verilen girişimcilik eğitiminde gerekli düzenlemelerin vaktinde ve doğru bir şekilde yapılmasını sağlayacaktır. Eğitim yüzyıllardan beri var olan; güncel ihtiyaçların, yeni bilgilerin ve ilerleyen teknolojinin paralelinde gelişen eski bir konudur. Girişimcilik eğitimi ise geçmişte ancak 80 yıl öncesine dayanan, önemi nispeten yeni farkedilmiş olan ve gelişme potansiyeli yüksek bir alandır. Girişimcilik eğitime üniversite düzeyinde değil de eğitimin daha erken aşamalarında başlanması, öğrencilere girişimcilik bakış açısı ve kafa yapısı kazandırma açısından daha başarılı olunmasını sağlayacaktır.

Üniversitelerimizin girişimcilik eğitimi konusunda yapılanmaya başlamaları ve kısa zamanda azımsanmayacak bir gelişme göstermeleri övgüye değerdir. Ekonominin itici gücü olarak değerlendirilen girişimcilik alanında verilen eğitime üniversitelerimizin verdiği önemin artarak devam etmesi ve bu konuda çok daha etkin konuma gelmeleri istihdamın artmasına ve ekonomik refaha olumlu katkıda bulunacaktır..

KAYNAKÇA

- Amway.Global Entrepreneurship Report, (2014)
http://globalnewsassets.amway.com/501484/141016_ager_2014_publication_final.pdf ?r=1366 (Erişim tarihi: 12.11.2015)
- Doğaner, A. (2014) *Girişimcilik Okulu* (1. Baskı.) İstanbul: Kuraldışı Yayıncılık
- Elgin, İ. (2014) Girişimcilik Öğretilebilir mi? Start-up Dergisi, Temmuz, 2014
<http://startupdergi.com/kose-yazarlari/ihsan-elgin/girisimcilik-ogretilebilir-mi.html> (Erişim tarihi: 20.01. 2015)
- Erkut, E. (2014). Optimist Dergi'nin Kasım 2014 Sayısına Katkı,
<http://erhanerkut.com/category/analiz>
- Güney, S. (2008). *Girişimcilik Temel Kavramlar ve Bazı Güncel Konular* (3. Baskı.). Ankara: Siyasal Kitabevi
- Karadal, H. (2014). *Girişimcilik* (3. Baskı.). İstanbul: Beta Yayınları
- Katz, J. A. (2003). The Chronology of Intellectual Trajectory of American Entrepreneurship Education, *Journal of Small Business Venturing*, 18, 2: 283-300.

- Kuratko, D. (2003) Entrepreneurship Education: Emerging Trends and Challenges for the 21th Century. Muncie, IN: 2003 Coleman Foundation White Paper Series.
- Landstrom, H. (2010). *Pioneers in Entrepreneurship and Small Business Research* (1.Baskı.). New York: Springer
- Marangoz, M. (2012). *Girişimcilik* (1. Baskı.). İstanbul: Beta Yayınları
- Solomon, G. (2007). An examination of the entrepreneurship education in the United States. *Journal of Small Business and Enterprise Development*, 14 (2), 168-182
- Stangler, D. & Litan R.E. (2009). *Where will the jobs come from?* Kansas City, Missouri, USA : Firm Formation and Economic Growth: Kauffman Foundation Reserach Series
- Valerio, A.; Brent,P. & Robb, A. (2014) *Entrepreneurship education and training programs around the world*. Washington DC, The World Bank
- Wilson, K. (2008). Entrepreneurship education in Europea. İçinde OECD Entrepreneurship in higher education: (pp. 119-138). Brussels
- World Employment And Social Outlook: Trends (2015) / International Labour Office. - Geneva: ILO, 2015 http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---dcomm/---publ/documents/publication/wcms_337069.pdf, (Erişim tarihi:7 Ocak 2016)